

*За ред. докт. екон. наук, професора
С. К. Реверчука*

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА

ПІДРУЧНИК

2-ге видання, стереотипне

«МАГНОЛІЯ 2006»

ЛЬВІВ — 2025

УДК 336.71(075.8)
Б 231

*Відтворення цієї книги або будь-якої її частини
заборонено без письмової згоди видавництва.
Будь-які спроби порушення авторських прав
будуть переслідуватися у судовому порядку.*

Затверджено Міністерством освіти і науки України

Рецензенти:

О.Д. Вовчак — доктор економічних наук, завідувач кафедри банківської справи, професор (Університет банківської справи НБУ);

Г.І. Башнянин — доктор економічних наук, завідувач кафедри економічної теорії, професор (Львівська комерційна академія);

А.Г. Семенов - доктор економічних наук, професор (Донецький національний університет)

За ред. д.е.н., проф. С.К. Реверчука.

Банківська система [підручник] — 2-ге видання, стереотипне — Львів, «Магнолія 2006», 2025. — 400 с.

ISBN 978-617-574-081-1

«Магнолія 2006»

У підручнику розглянуто теорію та досвід розвитку банківської системи ринкової і трансформаційної економік. Вибір тем зроблено на основі структурно-функціонального підходу до елементів банківської системи. Чільне місце у підручнику посідає висвітлення особливостей і закономірностей функціонування банківської системи України.

Для бакалаврів напряму «Фінанси і кредит» і для всіх студентів-економістів, які вивчають теорію банківських систем.

УДК 336.71(075.8)

ISBN 978-617-574-081-1

© Реверчук С.К., 2025

© «Магнолія 2006», 2025

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ І МЕТОД ДИСЦИПЛІНИ «БАНКІВСЬКА СИСТЕМА» (РЕВЕРЧУК С. К.)	8
1.1. Предмет і об'єкт курсу	8
1.2. Методологічні інструменти теорії банківських систем.....	10
1.3. Структура та джерельна база курсу	11
1.4. Роль дисципліни «Банківська система» у формуванні фінансового світогляду студентів.....	13
<i>Тести</i>	15
<i>Питання для самоконтролю</i>	16
ТЕМА 2. БАНКІВСЬКА СИСТЕМА ТА ЇЇ ЕЛЕМЕНТИ (ЛОБОЗИНСЬКА С. М.)	18
2.1. Сутність та типи банківських систем.....	18
2.2. Функції банківських систем.....	23
2.3. ЦБ і його функції	25
2.4. Поняття та види банків	29
<i>Тести</i>	33
<i>Питання для самоконтролю</i>	34
ТЕМА 3. БАНКІВСЬКА ІНФРАСТРУКТУРА (ВЛАДИЧИН У. В.)	36
3.1. Сутність та функції банківської інфраструктури.....	36
3.2. Елементи банківської інфраструктури.....	40
3.3. Особливості та тенденції розвитку банківської інфраструктури	43
3.4. Державне регулювання розвитку банківської інфраструктури	48
<i>Тести</i>	52
<i>Питання для самоконтролю</i>	53
ТЕМА 4. БАНКІВСЬКА ВЛАСНІСТЬ: ЗАГАЛЬНЕ І ОСОБЛИВЕ (РЕВЕРЧУК С. К.)	55
4.1. Особливості і тенденції розвитку банківської власності	55
4.2. Приватні банки.....	58
4.3. Банки з іноземним капіталом.....	61
4.4. Державні банки	65
<i>Тести</i>	71
<i>Питання для самоконтролю</i>	72
ТЕМА 5. БАНКІВСЬКИЙ КАПІТАЛ (ДМИТРИЧЕНКО Л. І.)	75
5.1. Сутність, ознаки та функції банківського капіталу	75
5.2. Види та класифікація банківського капіталу.....	79
5.3. Капіталізація банків та її форми.....	81
5.4. Капіталотворча діяльність Центрального банку.....	83
<i>Тести</i>	88
<i>Питання для самоконтролю</i>	89
ТЕМА 6. ОПЕРАЦІЇ ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ (ЛОБОЗИНСЬКА С. М.)	91
6.1. Операції обов'язкового резервування	91
6.2. Операції рефінансування	95
6.3. Операції на відкритому ринку	99
6.4. Валютні операції.....	102
<i>Тести</i>	106
<i>Питання для самоконтролю</i>	107
ТЕМА 7. БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЇ (СКОМОРОВИЧ І. Г.)	109
7.1. Джерела формування ресурсів банку.....	109

7.2. Кредитні операції банків.....	113
7.3. Розрахунково-касові операції банків.....	117
7.4. Операції банків з цінними паперами.....	119
<i>Тести</i>	124
<i>Питання для самоконтролю</i>	126
ТЕМА 8. СПЕЦІАЛІЗОВАНІ БАНКИ (РЕВЕРЧУК С. К.).....	128
8.1. Інвестиційні банки.....	128
8.2. Іпотечні банки.....	130
8.3. Розрахункові банки.....	138
8.4. Ощадні банки.....	142
<i>Тести</i>	150
<i>Питання для самоконтролю</i>	150
ТЕМА 9. ВІРТУАЛЬНЕ БАНКІВНИЦТВО (ВЛАДИЧИН У. В.).....	152
9.1. Сутність та значення електронних грошей.....	152
9.2. Мобільний банкінг.....	155
9.3. Інтернет-банкінг.....	158
9.4. Віртуальні банки: стан і перспективи розвитку.....	162
<i>Тести</i>	169
<i>Питання для самоконтролю</i>	170
ТЕМА 10. БАНКІВСЬКИЙ МЕНЕДЖМЕНТ (ФАЛЮТА А. В.).....	173
10.1. Сутність та функції банківського менеджменту.....	173
10.2. Стратегічний та тактичний банківський менеджмент.....	178
10.3. Організаційний менеджмент у банку.....	180
10.4. Фінансовий менеджмент у банку.....	183
<i>Тести</i>	187
<i>Питання для самоконтролю</i>	188
ТЕМА 11. ОБЛІК І АУДИТ У БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ (ЛОБОЗИНСЬКА С. М.).....	190
11.1. Фінансовий облік у банках.....	190
11.2. Податковий банківський облік.....	193
11.3. Управлінський облік.....	195
11.4. Система аудиту банківської діяльності.....	198
<i>Тести</i>	204
<i>Питання для самоконтролю</i>	206
ТЕМА 12. АНАЛІЗ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (ВЛАДИЧИН У. В.).....	208
12.1. Аналіз власного капіталу банку.....	208
12.2. Аналіз зобов'язань банку.....	213
12.3. Аналіз активів банку.....	218
12.4. Оцінка фінансового стану банку та його безпеки.....	227
<i>Тести</i>	234
<i>Питання для самоконтролю</i>	235
ТЕМА 13. БАНКІВСЬКІ РИЗИКИ (ВЛАДИЧИН У. В.).....	237
13.1. Сутність і види банківських ризиків.....	237
13.2. Кредитний ризик банку.....	242
13.3. Процентний ризик банку.....	247
13.4. Валютний ризик банку.....	253
<i>Тести</i>	258
<i>Питання для самоконтролю</i>	259
ТЕМА 14. БАНКІВСЬКІ КРИЗИ (КОВАЛЮК А. О.).....	262
14.1. Сутність та ознаки банківської кризи.....	262
14.2. Причини і наслідки банківської кризи.....	268
14.3. Види та класифікації банківських криз.....	271

14.4. Кризове банківське управління та його інструменти	274
<i>Тести</i>	276
<i>Питання для самоконтролю</i>	277
ТЕМА 15. ФІНАНСОВА СТАБІЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ (ФАЛЮТА А. В.)	279
15.1. Сутність та ознаки фінансової стабільності у банківській системі	279
15.2. Чинники впливу на фінансову стабільність у банківській системі	283
15.3. Методи управління фінансовою стабільністю у банківській системі	286
15.4. Міжнародні принципи організації фінансової стабільності банківської системи	290
<i>Тести</i>	294
<i>Питання для самоконтролю</i>	296
ТЕМА 16. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ (ЛОБОЗИНСЬКА С. М.)	298
16.1. Сутність та необхідність державного регулювання банківництвом	298
16.2. Правове регулювання банківської діяльності	301
16.3. Антимонопольне регулювання банківської діяльності	304
16.4. Податкове регулювання діяльності банків	307
<i>Тести</i>	312
<i>Питання для самоконтролю</i>	313
ТЕМА 17. РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ (КОВАЛЮК А. О.)	316
17.1. Сутність та види реструктуризації банків	316
17.2. Інструменти реструктуризації банківської системи	321
17.3. Ризики реструктуризації банківської системи	325
17.4. Зарубіжний досвід реструктуризації банківської системи і можливості його застосування в Україні	331
<i>Тести</i>	337
<i>Питання для самоконтролю</i>	338
ТЕМА 18. ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ У БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ (СКОМОРОВИЧ І. Г.)	340
18.1. Необхідність фінансового моніторингу у банківській системі	340
18.2. Сутність та принципи проведення фінансового моніторингу	344
18.3. Банк як суб'єкт первинного фінансового моніторингу	347
18.4. Нормативно-правова база фінансового моніторингу у банківській системі	350
<i>Тести</i>	354
<i>Питання для самоконтролю</i>	355
ТЕМА 19. БАНКІВСЬКІ СИСТЕМИ ПРОВІДНИХ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН (РЕВЕРЧУК С. К.)	358
19.1. Банківництво США в умовах світової фінансової кризи	358
19.2. Особливості і проблеми розвитку банківської системи ФРН	359
19.3. Особливості антикризового регулювання банківництва у Франції	362
19.4. Канадське банківництво у період світової фінансової кризи	366
<i>Тести</i>	372
<i>Питання для самоконтролю</i>	373
ТЕМА 20. СВІТОВА БАНКІВСЬКА СИСТЕМА ТА УКРАЇНА (ВЛАДИЧИН У. В.)	375
20.1. Супрабанківська система	375
20.2. Наднаціональні органи регулювання банківництва	382
20.3. Міжнародний рух банківського капіталу	386
20.4. Банківська діяльність на міжнародних фінансових ринках	390
<i>Тести</i>	395
<i>Питання для самоконтролю</i>	396
ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК	398

*За редакцією доктора економічних наук, професора
Сергія Корнійовича Реверчука*

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА

ПІДРУЧНИК

2-ге видання, стереотипне

Формат 70x100/16. Папір офсетний. Гарнітура Nimes New Roman
Умовн. друк. арк. 25.

ПП “Магнолія 2006”

м. Львів-53, 79053, Україна, тел.+380503701957

e-mail: magnol06@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб’єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої
продукції: серія ДК № 2534 від 21.06.2006 року,
видане Державним комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення України

Надруковано у друкарні видавництва “Магнолія 2006”